

Tertúlia

El Palau del Governador

El seguiment de la nostra rocambolesca vida política fa que em distregui ben aviat de vivències que, en altres moments, hauria assaborit amb més plenitud. Per exemple, el propassat mes de maig, a Barcelona, va tenir lloc la II Edició de la Setmana de l'arquitectura, projecte que m'esperona i m'alegra. Hi ha un munt d'institucions implicades: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Ajuntament de Barcelona, Fundació Mies Van der Rohe, Barcelona Building, Construmat i ArquinFAD. Aquest any s'ha celebrat del 10 al 20 de maig, dins el marc de l'Any Europeu del Patrimoni Cultural. Potser llegint això et sembli tot plegat una parafernàlia, però et puc assegurar que no, perquè ho he vist de primera mà, perquè l'objectiu final de qui ho han creat, és apropar i difondre al gran públic els valors de l'arquitectura, l'urbanisme i l'enginyeria. Es van elaborar molts itineraris i visites, com la que va explicar detalladament el funcionament del moll de la fusta durant el segle XX, o la de donar a conèixer com es desenvolupa el projecte de la presó Model, o visitar l'exposició efímera que parla d'arquitectures desaparegudes. Hi va haver trobades de debat i reflexió, cinema... De debò, un programa ambiciós amb vocació de ser útil. Vaig tenir la sort de ser convidada a la presentació del Pla Director que han elaborat els vilanovins/vilafranquins, Mariona Genís i Jordi Planelles, per a la restauració de l'Institut Verdguer. La notícia agafa una rellevància especial quan aclarim que l'institut està ubicat a l'antic Palau del Governador, que va passar a ser Palau Reial durant l'Exposició Universal de 1888. Més tard, l'any 1932, la Generalitat republicana hi va ubicar el que va ser l'enyorat i potser mai prou ben explicat Institut-escola.

L'acte va ser ben especial, Rafel. Els arquitectes amb l'entusiasme que dona el coneixement profund d'una obra, la van contextualitzar en els diferents moments que va formar part de la història. Vam veure els rastres de les diferents arquitectures: la militar, la real, l'escolar... Explicava, la Mariona Genís, com havien aconseguit saber el delicat cromatisme de les finestres per poder-les recuperar, o com havia estat de bonica la façana en el seu moment més esplendorós.

Quan va tocar el torn d'explicar els espais de l'Institut-escola, la Conxita i el Jaume, pràcticament centenaris i únics alumnes que en sobreviuen, van agafar tot el protagonisme i van parlar del projecte pedagògic més important de secundària que ha tingut el nostre país. Les persianes menorquines, acabades d'adobar, deixaven filtrar l'última claror de la tarda i els "alumnes" anaven desgranant-ho: No hi havia tarima per al mestre i les taules anaven i venien segons el moment. No hi havia notes, ni hora de plegar. De fet, costava de plegar -va dir en Jaume-. Les classes d'art i música s'interrelacionaven i fer teatre era habitual, de la mateixa manera que ho era fer treballs de camp al parc o al zoològic.

Vaig acompanyar la Conxita Sugranyes a casa seva. Anàvem amb taxi. Quan anava a enfilar l'ascensor em va preguntar: "Penses que hi haurà algú que tornarà a fer una cosa així?", però jo no li vaig saber contestar.

"Darrere les paraules"

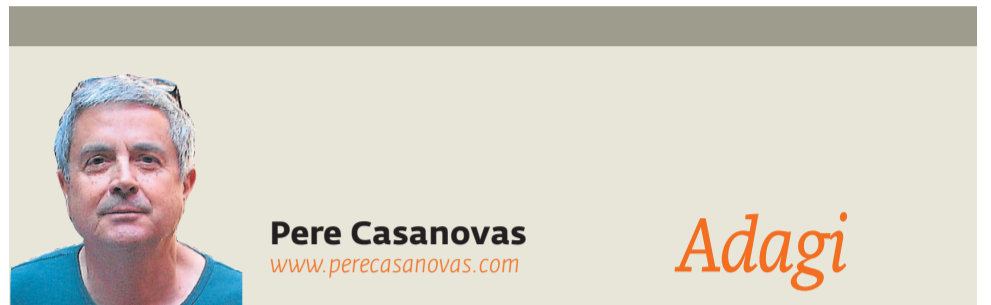

Rosa Soler
espigoladora@gmail.com

Rafel Marco Molina

Traductor. Director d'aixocomesdiu?
marcoimolina@aixocomesdiu.cat

Pere Casanovas
www.perecasanovas.com

Adagi

La mare dels ous!

Avui en dia, tothom vol ser català. Tots aquells que no sabriem ser altra cosa que catalans trobem estranya aquesta vella polèmica. Ser català és una cosa tan important que n'hi ha molts que, amb fervor patriota, repeteixen a tothom que vulgui escoltar-los allò tant fals de "Yo soy catalán". Jo, si m'ho permeteu, ho trobo una bajanada categòrica. Ser o no ser: català! Enlloc més del món passa una cosa semblant. ¿Per què diuen ser catalans, si mai no han mostrat cap mínima curiositat per la nostra història, els nostres costums, la nostra llengua, i ni tan sols s'acosten a encertar el significat del mot *tarannà*, que tanta falta els faria? Però, alerta, no parlo dels nascuts aquí o fora, sinó de tot un important col·lectiu que no vol ser català. No passa res. Si mirem el nostre entorn, veurem que hi ha gent nascuda aquí que se'ls enfot del tot allò que faci pudor de català. I a l'inrevés: gent nascuda a les antípodes que estimen aquesta terra com pocs. No sé per què no s'accepta d'una vegada aquesta premissa elemental: catalana és tota aquella persona que vol ser-ho. I ja està! No cal repetir sempre el mateix mantra impostor: "Tothom que viu i treballa aquí és català". No, senyor: no hi estic gens d'acord! És allò tan absurd de primar la quantitat per damunt la qualitat. Si, per circumstàncies diverses, hagués d'anar a viure a Suïssa o a Còrsega, és evident que no passaria automàticament a ser suís o cors, si no fos que volgués fer meua la seva cultura, estimar

la seva llengua i voler ser un d'ells. Però si hom no vol entrar en aquest joc cultural, no hi ha res a dir. A efectes pràctics incloem tothom al cens electoral, o sumem el còmput del padró municipal, però res més. Hi ha malaguensys que porten seixanta anys vivint aquí i no per això han deixat mai de ser andalusos. Ep, i a *mucha honra*. No estic posant cap poble per damunt d'un altre, però tampoc per sota. Per això no entenc aquesta mania, estesa últimament per polítics i periodistes inclosius i agressius, de voler fer català tothom, encara que no se'n tinguin ganes. Potser és que ser-ho dona una sèrie d'avantatges, per a mi desconeguts, encara que si som francs veurem que més aviat és al contrari. Es tracta de fer català tothom perquè així, ser català, ja no sigui una qualitat diferencial: tots espanyols i punt. Només cal sentir alguns diputats del nostre Parlament parlant sempre que poden -tot fent escarni del català- en l'idioma del que ells consideren el seu únic país! Ser d'una cultura que es troba en ple procés d'assimilació i anorreament pel supremacisme (inconfessable) d'una altra cultura expansiva i numèricament més abundosa no és fàcil. Tot el dia t'has de fer valdre i donar raons que les altres llengües i cultures donen per descomptades. Quan corres món i has d'ensenyar el passaport espanyol, costa Déu i sa mare (la mare dels ous!) explicar que sí, que el teu passaport és espanyol, però, tal com diria Pau Casals, provisionalment! És un exercici esgotador, però, pedagògicament, imprescindible.

“
No entenc aquesta mania, estesa últimament per polítics i periodistes agressius, de voler fer català tothom”

Braços i coneguts

Joan Serra
joanserraarman@hotmail.com

Ara una te'n diré

Les històries mai s'expliquen començant pel final. Per això el lector/la lectora pot imaginar que la serindípija és només un subterfugi literari. Dimarts al vespre m'estava resseguint la ruta que hauré de fer com a colofó al meu curs d'estiu de l'Escola de Llicenciats: La cultura tradicional i popular com a eina per a fer entendre la història. És un curs adreçat a professors i professores de Secundària i Batxillerat. La ruta vol seguir les passes de les que Joan Amades titulava com a "legendàries pel Pla de Barcelona" i que emetia Ràdio Associació, allà als anys trenta. Les campanes de Santa Maria del Pi van tocar les nou i el resó possiblement de Santa Maria del Mar les van seguir en un eco ancestral. Allí estava Bartomeu Sauló, l'explorador de les geografies impossibles assegut en una terrassa de la placeta, just a tocar de l'antic palau del baró de Maldà. Amb ell les converses es reprenen com si fes un instant que les haguéssim interromput per aixecar-nos de la taula i anar al servei del bar, encara que haguessin passat anys. De la tronada cartera de pell va treure unes velles fotografies de la Torre dels Pardals. Feia gairebé nou mesos de la nostra última trobada i recordava perfectament la meua dèria per la relíquia del braç incorrupte del príncep de Viana. La Torre dels Pardals va existir fins als anys setanta, quan els darrers propietaris van vendre l'antic

casalot i el terreny que l'envoltava a un constructor. Avui dia és un grapat de blocs de pisos uniformes a l'avinguda Meridiana. La Torre dels Pardals a començaments del segle vint pertanyia a família burgesa, rica i pietosa que va aixopugar la comunitat de monges del monestir de Santa Maria de Valldonzella, al Raval de Barcelona, just quan les hordes anticlericals van cremar el cenobi durant la Setmana Tràgica. Tot això jo ja ho sabia. Però Sauló és incapaç d'anar al gra i rememora tota les històries des del començament amb un ritme de Panzer alemany. I va ser a la Torre dels Pardals on es perd la petjada del braç incorrupte del príncep de Viana, el fill del malvat rei Joan II i la reina Blanca de Navarra. L'hereu a la Corona catalanoaragonesa a qui tant estimaven els catalans i que tan dissipat fou en vida per culpa del pare i de la madrastra, Juana Enríquez. Bartomeu Sauló segueix el seu relat, impertorbable davant la meua admiració. Té proves. Les mostra. El braç de Viana, aquell que Amades explica que custodiaven les monges i tenia el poder de guarir els problemes de vista de la mainada de Barcelona, no estava perdut. Un vell lligall de l'arxiu de San Juan de la Peña, a Osca, donava la clau de la seva localització. La història de la meua recerca encara no havia arribat al final. Tot just ara, quan les campanes de la Seu sonaven misterioses, començava.

“
Les històries mai s'expliquen començant pel final”